ගුරු සිත සනසවා
අකුරු උගනිමු සොඳවා

අප මෙලොවට බිහි කර මැනැවින් පෝෂණය කරනා දෙමවුපියන් වෙතින් මුලින් ම ලෝකය පිළිබඳ ව අපි අවබෝධ කර ගන්නෙමු. සිප් සතර හදාරන වයසට පැමිණි විට අපි පාසල් යන්නෙමු. පාසලේ දී අපගේ පෙර ගමන් කරුවන් වන්නේ ගුරුමැණිවරුන් සහ ගුරුපියවරුන් ය. අප මෙන් ම ලොව සියලු දෙනාට සිය කටයුතු මැනැවින් සිදු කර ගැනීමට ගුරුවරයකු සිටීම ඉතා වැදගත් වේ. බුදුරාණන් වහන්සේ ද ධර්මය ගුරු තනතුරෙහි තබා ගත් සේක.

ගුරු සිසු සබඳතාව මෙනෙහි කරන අපට නිරායාසයෙන් සිහියට නැගෙන්නේ සිගාලෝවාද සූත්‍රයයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ සිගාලක නම් ගෘහපතියාට මෙම සූත්‍රය දේශනා කළ සේක. එහි දැක්වෙන ආකාරයට ගෞරව දැක්වීමට සුදුසු පුද්ගලයින් අතර ගුරුවරුන් දකුණු දිශාවට උපමා කොට තිබෙන්නේ ඔවුන් වැඩි ගරු බුහුමනට ලක් විය යුතු නිසා ය. ගුරුවරුන් අපේ දකුණු අත බඳු ය. ගුරු භවතුන්ගෙන් සිදු වන්නේ සුවිසල් මෙහෙවරකි. ගුරු භවතුන් සිසුන්ට උගන්වන්නේ විෂය කරුණු පමණක් නොවේ. කෑම බීම ගන්නා ආකාරය, සිරිත් විරිත් එසේ ම විවිධ බාධක මැඩගෙන ජීවිතය ජය ගන්නා ආකාරය ගුරුවරු අපට පෙන්වා දෙති. සිසුන්ගෙන් සිදු වන විවිධ ආකාරයේ අතපසුවීම්, වැරැදිවලට සමාව ලබා දෙති. එසේ ම දරුවන් නොමග යෑම වළකින්නේ ගුරුවරුන් නිසා ය. මේ ආකාරයෙන් ගුරුවරුන්ගෙන් ඉටුවන යුතුකම් රාශියක් අපට පෙන්වා දිය හැකි ය. මවක හා පියෙකු සිය දරුවන්ගේ දියුණුව වෙනුවෙන් කටයුතු කරන්නේ යම් සේ ද ඒ ආකාරයෙන් ම ගුරුවරු ද අපගේ අභිවෘද්ධිය වෙනුවෙන් නිරන්තරයෙන් කැප වෙති. ගුරු පියාණන් ගුරු මැණියන් යනුවෙන් අප ඔවුන් අමතන්නේ එබැවිනි.

සිගාලෝවාද සූත්‍රයට අනුව ගුරුවරුන් විසින් සිසුන් වෙනුවෙන් ඉටුකරන යුතුකම් පහක් ඇත. එම යුතුකම් අනුපිළිවෙළින් මෙසේ දැක්විය හැකි ය.

1. අප මැනැවින් හික්මවීම
2. මැනැවින් ඉගැන්වීම
3. සියලු ශිල්ප ඉගැන්වීම
4. යහළු මිත්‍රාදීන්ට හඳුන්වා දීම
5. අපට රැකවරණය සැලසීම

අප මැනැවින් හික්මවීම

ගුරුවරු අපට යහපත් සිරිත් විරිත් උගන්වති; අප ජීවත් වන සමාජයේ කළ යුත්ත, නොකළ යුත්ත පෙන්වා දෙති. සැබෑ ගුරුවරයා සිය දරුවා ශිල්ප ශාස්ත්‍රවලින් හා ගුණධර්මවලින් ඉදිරියට ගෙන ඒමට දැඩි පරිශ්‍රමයක් දරයි.

මනා හික්මීමකින් තොරව ලබන අධ්‍යාපනයෙහි වටිනාකමක් නොමැති බැව් දන්නා ගුරුවරු අප මැනැවින් හික්මවති. ඒ සඳහා කටයුතු කිරීමේ දී ආදරයෙන් උපදෙස් ලබා දෙන අතර ම ඇතැම් විට තරවටු ස්වරූපයෙන් ද අප නිසි මාර්ගයට ගැනීමට වෙර දරති.

මැනැවින් ඉගැන්වීම

සැබෑ ගුරුවරු නිරන්තරයෙන් තම සිසුන්ගේ අධ්‍යාපනය වෙනුවෙන් කැප වෙති; මූල්‍යමය ප්‍රතිලාභවලට මුල්තැන නොදෙති; ඉගැන්වීමේ ක්‍රම හා සිසුන් ඉගෙනුම ලබන ආකාරය සොයා බලා ඔවුනට ගැළපෙන අයුරින් ඉගැන්වීමට නිරන්තරයෙන් කැප වී ක්‍රියා කරති; සංකීර්ණ විෂය කරුණු සරල ව පහදා දෙති. කරුණු ගොනු කර ගැනීමට, ඉගෙනුම් සම්පත් සකසා ගැනීමට, සුදුසු ක්‍රියාකාරකම් හා පැවරුම් පිළියෙල කිරීමට ගුරුතුමන්ලාට සුවිශේෂ පරිශ්‍රමයක් දැරීමට සිදු වේ. ඇතැම් ඊකියාවලට එබඳු පූර්ව සූදානමක් අවශ්‍ය නොවේ.

සියලු ශිල්ප ඉගැන්වීම

ගුරු වෘත්තීය භූමිකාව සැබෑ ලෙසින් හඳුනා ගත් ගුරුවරු තම සිසුන්ට නිසි කල දී ඉගැන්විය යුතු සියලු ශිල්ප ඉගැන්වීමට කටයුතු කරති. ශිල්ප කෙරෙහි ලෝභය උපදවා අඩු කොට නූගන්වති. ඒ මගින් අපේක්ෂා කරන්නේ තම ශිෂ්‍යයා දනුමින් පොහොසත් මෙන් ම ශිල්පීය හැකියාවන්ගෙන් ද පිරුණු පුද්ගලයකු බවට පත් කිරීම ය. තමන්ගේ තත්ත්වයට වඩා ඉහළ මට්ටමකට තම ශිෂ්‍යයන් පත්වනු දැකීමට සැබෑ ගුරු දෙව්වරු කැමැති වෙති.

යහළු මිත්‍රාදීන්ට හඳුන්වා දීම

තමාගෙන් ඉගෙනුම ලබන ශිෂ්‍යයා සිය යහළු මිත්‍රාදීන්ට හඳුන්වා දීම උත්තම ගණයේ ගුරුවරයකුගේ ලක්ෂණයකි. ශිල්ප ශාස්ත්‍රය ලබා දෙන අතර ම තම ශිෂ්‍යයාගේ සමාජ ජීවිතය ද අර්ථවත් කර දීම එහි අරමුණයි. එමගින් ශිෂ්‍යයාගේ හැකියා අගය කිරීමක් ද සිදු වේ. ගුරුතුමකු මගින් බාහිර සමාජය දැන හැඳින ගැනීමට අවස්ථාව හිමි වීම ශිෂ්‍යයකු වශයෙන් අප ලබන

මහත් භාග්‍යයකි. එමගින් ශිෂ්‍යයා කෙරෙහි ගුරුතුමාගේ හිතවතුන් ඇති කර ගන්නේ සුබවාදී ආකල්පයකි. එය ශිෂ්‍යයාගේ අනාගත සුබ සිද්ධියට බෙහෙවින් උපකාර වන්නකි.

අපට රැකවරණය සැලසීම

තම ශිෂ්‍යයාට එල්ල වන විවිධ කරදර හිරිහැරවලින් ඔහු මුදවා ගැනීමට අවශ්‍ය පියවර ගැනීම සැබෑ ගුරුවරයකුගේ ලක්ෂණයකි. ශිෂ්‍යයාට මුහුණ පෑමට සිදු වන උපද්‍රව කල් තියා දැන හැඳින එම විපත්වලින් ගලවා ගැනීමට ගුරුවරු කටයුතු කරති.

මේ ආකාරයෙන් අපගේ අභිවෘද්ධිය වෙනුවෙන් නිරන්තරයෙන් කටයුතු කරන උතුම් පිරිසක් වෙනුවෙන් ඉටු කළ යුතු යුතුකම් මොනවා ද යි සිසුන් වශයෙන් අප මැනැවින් දත යුතු ය. එය ගුරු සිසු දෙපිරිසේ සබඳතා වඩා වර්ධනය වීමට ඉවහල් වේ. සිගාලෝවාද සූත්‍රයට අනුව ගුරුවරුන්ට සිසුන් වශයෙන් අප ඉටු කළ යුතු එවැනි යුතුකම් පහකි. එම යුතුකම් මොනවා ද යි විමසා බලමු.

1. ගුරුතුමා දුටු විට හුනස්නෙන් නැගී සිටීම
2. ගුරුතුමාට සියලු ඇප උපස්ථාන සිදු කිරීම
3. ලබා දෙන උපදෙස්වලට හොඳින් සවන් දී පිළිපැදීම
4. අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කර දීම
5. හොඳින් ඉගෙනීම

ගුරුතුමා දුටු විට හුනස්නෙන් නැගී සිටීම

කුඩා කල සිට ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ලබා දෙන ගුරුභවතුන්ට අප ආචාරශීලී විය යුතු ය. ගුරු භවතකු දුටු විට ගෞරව දැක්වීමක් වශයෙන් හුනස්නෙන් නැගී සිටීම සිසුන් වශයෙන් අපට සිදු කළ හැකි ඉතා වැදගත් ක්‍රියාවකි. පංති කාමරයට පැමිණෙන ගුරුතුමා දුටු විගසින් අසුනින් නැගිට ආචාර කිරීම යහපත් සිසුන්ගේ ලක්ෂණයකි. බස් රථයක අප ගමන් කරන අවස්ථාවක දී වුව ද ගුරුතුමකු දුටු විට නැගී සිට අසුන ලබා දීම ගුණගරුක ශිෂ්‍යයකුගේ ලක්ෂණයකි.

ගුරුතුමාට සියලු ඇප උපස්ථාන සිදු කිරීම

අතීතයේ ගුරුගෙදර නතර වී ඉගෙනුම ලැබූ ශිෂ්‍යයා ගුරුතුමාට සියලු ඇප උපස්ථාන සිදු කළේ ය. ගුරුතුමා ද සිසුන් වෙනුවෙන් සියලු යුතුකම් නොපිරිහෙලා ඉටු කළේ ය. එහෙත් වර්තමානයේ, අප පාසලේ ඉගෙනුම ලබන්නේ සීමිත කාලයකි. පාසල් කාලය තුළ දී වුව ද ගුරුතුමා වෙනුවෙන් උදවු උපකාර සිදු කළ හැකි අවස්ථා පවතී. හදිසියේ ගුරුතුමාට අසනීප තත්ත්වයක් ඇති වුවහොත් අපට උපකාර කළ හැකි ය. අසනීපයෙන් සිටින ගුරුතුමකු වෙනුවෙන් බෙහෙත් සොයා දීම ද උපකාරයකි. ඉගැන්වීම කරන විට පිපාසයට වතුර වීදුරුවක් හෝ ලබා දීම උපස්ථාන කිරීමකි. විශ්‍රාම ගිය පසු ව වුව ද ගුරුවරුන් අමතක නොකළ යුතු ය. වයෝවෘද්ධ ව හෝ අසනීප ව සිටින ගුරුවරුන් සොයා ගොස් අවශ්‍ය උපකාර සිදු කිරීම ගුණගරුක බෝසත් දරුවකුගේ ලක්ෂණයකි. හොඳින් ඉගෙන ඉහළ මට්ටමේ රැකියා ලබා ගත් පසු ව වුව ද තමාට ඒ සඳහා මංපෙත් හෙළි කළ ගුරුවරුන්ට උදවු උපකාර කිරීම උතුම් ක්‍රියාවකි.

ලබා දෙන උපදෙස්වලට හොඳින් සවන් දී පිළිපැදීම

අපගේ ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් සිදු කළයුතු ඉතා ම වැදගත් යුතුකම වන්නේ ද මෙයයි. සියලු ගුරු භවතුන්ගේ අභිලාෂ දෙකක් ගැන මෙහි සඳහන් ය. පළමු කරුණ තමා උගන්වන විෂය කරුණුවලට ශිෂ්‍යයා මැනැවින් සවන් දීම ය. දෙවැන්න ඉගෙන ගන්නා විෂය කරුණු මැනැවින් තේරුම් ගෙන ඒ අනුව කටයුතු කිරීම ය. ශිෂ්‍යයෙකු ලෙස කටයුතු කරන සෑම අවස්ථාවක දී ම හොඳ ඉගෙනීමක් සඳහා මනා ව සවන් දීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. සවන් දීමක් නොමැති ශිෂ්‍යයකුගෙන් හොඳ ඉගෙනුමක් අපේක්ෂා කළ නොහැකි ය. බොහෝ සිසුන් ඉගෙනුමට පසුබට වන්නේ හොඳින් සවන් දීමක් සිදු නොකරන බැවිනි. උගත් කරුණු තම ජීවිතයේ යහපත වෙනුවෙන් පිළිපැදීම උගත්කමින් නිසි ප්‍රතිඵල ගැනීමකි; මෙම කරුණු දෙක පිළිපැදීම සිසුන් වන ඔබගේ අභිලාෂයන් ඉටු කර ගැනීමකි. එසේ උගන්වන ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් යුතුකම් ඉටු කිරීමක් ද වෙයි.

අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කර දීම

අතීතයේ ගුරු ගෙදර ඇසුරින් ශිල්ප ලබා ගත් බැවින් ගුරුවරයාගේ කටයුතු හැකි අයුරින් ඉටුකර දීම යුතුකමක් ලෙස සලකා ඇත. වර්තමානයේ ද

අප ඉගෙනුම ලැබූ ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් අපෙන් විය යුතු යම් කටයුත්තක් යෙදුණු විට එය තම ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් නොපිරිහෙලා ඉටු කළ යුතු ය. සිප්සතර ලබා අප වැඩිහිටියන් ලෙස විවිධ රැකියාවල නිරත වන විට වුව ද සිය ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් කිසි යම් කාර්යයක් ඇති විට එය නොපිරිහෙලා ඉටු කළ යුතු ය.

හොඳින් ඉගෙනීම

ගුරුවරු ඇපකැප වීමෙන් දැඩි වෙහෙසක් දරා විෂය කරුණු මැනැවින් සංවිධානය කොට සිසුන්ට ඉගැන්වීමට සැම විට ම උත්සාහ දරති. එසේ ම තමාගෙන් ඉගෙනුම ලබන සිසුන් හොඳින් ඉගෙනුම ලබනු දැකීමට කැමැති වෙති. ශිෂ්‍යයන් වශයෙන් අපේ ගුරුවරුන් වෙනුවෙන් අපට කළ හැකි ඉහළ ම යුතුකම ද එය වේ. සිසුන් හොඳින් ඉගෙනුම ලබනු දැකීමට සියලු ගුරුවරු කැමැති වෙති. එසේ ම ඉගෙනීමේ මැනැවින් නිරත වන ශිෂ්‍යයා පිළිබඳ ගුරුවරු දැඩි ආදරයෙන් යුතුව කථා කරති.

මෙම යුතුකම් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගුරුතුමාගේ සිත නොරිදෙන අයුරින් අප කටයුතු කළ යුතු ය. වේලාසනින් පාසලට පැමිණීම, පාසල් බිම පිරිසිදු කිරීම, ගුරු බසට අවනත වීම හා සවන් දීම, විනය ගරුක ව කටයුතු කිරීම, ගුරු ගෞරවය උපදවාගෙන ඉගෙනුම ලැබීම ඒ අතුරින් වැදගත් වේ. පාසලේ දී පමණක් නොව එතුමන්ලා මුණගැසෙන කවර ස්ථානයක දී වුව නිසි ගෞරවය දැක්විය යුතු ය. ගුරුතුමන්ලාට සැලකීමේ දී අප ගරු කළ යුතු වන්නේ පංතියේ උගන්වන ගුරුවරුන්ට පමණක් නොවේ. අපට උගන්වන්නේ නැති වුව ද පාසලේ සිටින අනෙකුත් ගුරු භවතුන්ට ද අප ගරු කළ යුතු වේ. එසේ සැලකිය යුතු වන්නේ පාසල් කාලයේ දී පමණක් නොවේ. අප ජීවිත කාලය පුරාවට ම නිසි මග යැමට මග පෑදූ ගුරු මවුවරුන් හා පියවරුන් වෙත ගෞරව දැක්විය යුතු ය. අප අධ්‍යාපනය ලබා කවර මට්ටමේ තනතුරු දැරුව ද මූලික අධ්‍යාපනය ලබා දුන් ගුරුවරුන් අමතක නොකළ යුතු ය. ඊට හේතුව අපට එම තත්ත්වය ලබා ගැනීමට මග පෙන්වූයේ ගුරු භවතුන් බැවිනි.

සාරාංශය

සිගාලෝවාද සූත්‍රයට අනුව ගුරුවරුන්ගෙන් සිසුන්ට ඉටු විය යුතු යුතුකම් හා ගුරුවරුන්ට සිසුන්ගෙන් ඉටු විය යුතුකම් පහ බැගින් දක්වා ඇත. සදිසා නමස්කාරයට අනුව ගුරු සිසු යුතුකම් දැක්වෙන්නේ දකුණු දිසා නමස්කාරයට අදාළ ව ය. එහි ගුරුසිසු සබඳතාව පිය පුතු සබඳතාවකට සමාන කොට දක්වා ඇත. ගුරු සිසු සබඳතාව මැනැවින් පවත්වා ගැනීම මගින් උගත් ශික්ෂාකාමී සමාජයක් බිහි කර ගත හැකි ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. ගුරුවරුන්ගෙන් සිසුන්ට ඉටු විය යුතු යුතුකම් ලියන්න.

2. සිසුන්ගෙන් ගුරුවරුන්ට ඉටු විය යුතු යුතුකම් ලැයිස්තුගත කරන්න.

පුහුණුවට

ගුරු සිත නොරිදවා - වේලාව නොවරදවා
බැති පෙම් උපදවා - අකුරු උගනී කුමරු සොඳවා

- කාව්‍යශේඛරය -